

УДК 636.4.082

Волощук В.М., доктор сільськогосподарських наук
Хатько І.В., кандидат сільськогосподарських наук
Підтереба О.І., кандидат біологічних наук
Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН
Ігнат Л.І., генеральний директор
ТОВ «Агропрайм Холдинг», Одеська обл.

ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ У СУЧАСНОМУ СВИНАРСТВІ

Рецензент – кандидат біологічних наук О.Ф.Сагло

Висвітлено основні етапи становлення одного з кращих в Україні господарств, що спеціалізуються на розведенні племінних і товарних свиней. Наведені фактори, що стали основою успішної реалізації цього проекту. Приділена значна увага використанню кращого генетичного потенціалу свиней французької та німецької селекції, організації локальної науково-обґрунтованої системи розведення, метою якої є одержання високопродуктивного гібридного молодняка для відгодівлі. Розкрито переваги використання новітнього європейського обладнання для забезпечення мікроклімату в приміщеннях, автоматизованого виробництва, подачі і дозування кормів, утримання тварин всіх вікових і виробничих груп, утилізації гною. Представлені основні показники продуктивності племінного стада.

Ключові слова: свині, селекція, технологія, генетика, порода, свинокомплекс, гібриди.

Постановка проблеми. Стримуючим фактором розвитку свинарства України є недостатнє використання новітніх технологій, біологічних особливостей свиней, сучасних досягнень селекції, затратність матеріальних і трудових ресурсів [2, 3, 4, 10].

Галузь потребує вивчення і впровадження принципово нових селекційно-технологічних підходів, економічних важелів господарського впливу. Необхідне будівництво нових і реконструкція існуючих свинокомплексів, поширення і впровадження досвіду роботи найбільш успішних господарств.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Основною проблемою галузі впродовж останніх десятиріч є зменшення виробництва свинарської продукції. Так, порівняно з показниками 1990 року, в усіх категоріях господарств чисельність свиней зменшилася майже у 3 рази. При цьому найбільших втрат зазнало промислове свинарство – в цьому сегменті кількість поголів'я зменшилася у 5 разів. На частку особистих господарств населення припадає 55% поголів'я свиней [3, 4, 10].

Використання застарілих технологій збільшує термін вирощування тварин на м'ясо до 8-9 місяців і більше (у розвинутих країнах – максимально 6 місяців), що практично унеможливорює одержання прибутку. Через нетехнологічні способи вирощування тварин показники по виходу потомства на 1 свиноматку значно нижчі світових, а

по втратах (загибель) тварин – у кілька разів вищі, що також знижує ефективність ведення господарства [3, 6, 8].

Підвищення конкурентоздатності вітчизняного свинарства повинне здійснюватись за рахунок переходу на сучасні технології та будівництво нових і реконструкцію існуючих свинарських ферм, модернізації та інтенсифікації виробництва на основі інноваційних технологій, спрямованих на прибуткове ведення галузі та отримання продукції високої якості [5, 7, 8, 9].

Залежно від конкретних умов, а саме: фінансових можливостей, наявності діючих або не працюючих виробничих потужностей, кормової бази, природно-кліматичних умов, попиту на кінцеву продукцію і т.п., існує значна кількість селекційно-технологічних рішень та організаційних форм виробництва свинини [1, 3, 7].

Зарубіжні фірми пропонують великий спектр обладнання та племінних (генетичних) ресурсів, використання яких може суттєво вплинути на економічну ефективність роботи господарств. Тому, порушені в цій статті питання потребують більш детального вивчення.

Мета досліджень та методи їх проведення. Метою досліджень було вивчення найбільш оптимальних селекційних, технологічних та організаційних підходів виробництва свинини, адаптованих до економічних умов України.

Методичний підхід полягав у об'єктивному і доказовому вивченні переваг впровадження новітніх технологічних здобутків, переведення вітчизняного свинарства на сучасні світові стандарти. Основою досліджень стало вивчення літературних даних, фактичних результатів роботи кращих господарств, що спеціалізуються на племінному і товарному свинарстві. Проведено аналіз основних етапів становлення і формування одного з найбільш успішних підприємств по виробництву свинини – ТОВ «Агропрайм Холдинг». Вивчено ключові фактори, які забезпечили реалізацію даного проекту.

Результати досліджень. Показовим господарством у впровадженні принципово нових технологічних рішень є ТОВ «Агропрайм Холдинг» – одне з найбільш потужних і сучасних сільськогосподарських підприємств, яке розпочало свою виробничу діяльність у грудні 2005 року. Зараз товариство обробляє 21060 га сільськогосподарських угідь (в тому числі 700 га поливних площ) у 5 районах Одеської області: Ізмаїльському, Татарбунарському, Арцизькому, Саратському та Болградському. На підприємстві створено більше 600 робочих місць.

У 2008 році поблизу с. Жовтневе Болградського р-ну створено новий племінний репродуктор на 200 свиноматок, де використано найсучасніше європейське обладнання чеської фірми «Вауег Технікс»: системи утримання тварин, автоматизованого виробництва, подачі і дозування кормів, опалення, вентиляції, зволоження повітря, сепарації і утилізації гною, захисту від проникнення збудників інфекцій (рис. 1, 2). Генетичною основою при формуванні стада племінних свиней стали тварини французької фірми «Нуклеус», яка входить у трійку найбільших виробників племінної продукції у світі.

З 2010 року генетична структура стада розширена за рахунок кнурців порід велика біла і ландрас німецької селекції.



Рис. 1. Технологія утримання лактуючих свиноматок з порсятами

Спільним наказом Міністерства аграрної політики і Національної академії аграрних наук України від 21 лютого 2011 року господарству присвоєно статус племінних заводів з розведення свиней порід велика біла і ландрас.



Рис. 2. Технологія утримання свиноматок першого періоду поросності

Високий генетичний потенціал племінних тварин реалізується в умовах найбільшого в Одеській області промислового свинокомплексу, потужністю 24 тис. голів на рік, введеного в експлуатацію 11 серпня 2011 року. Технологією передбачено поточе, ритмічне впродовж року виробництво у замкнутому циклі, яке після виходу на планову потужність дозволить одержувати більше 3 тис. тонн високоякісної свинини на рік. До складу комплексу входять 6 цехів по утриманню і вирощуванню тварин, в тому числі родильне відділення на 400 станкомісць з відлученням порослят у 28-денному віці. Підлогу в зонах утримання порослят-сисунів і групи дорощування обладнано регульованим в автоматизованому режимі підігрівом, що забезпечує кращу збереженість, ріст і розвиток приплоду. Відгодівельний молодняк утримується по 12 голів у станках з щільовою підлогою.

У раціон годівлі свиней входить 96% зернових злакових і бобових культур, вирощених у власному господарстві, а також 4% преміксів, збалансованих за вітамінним, мінеральним та амінокислотним складом.

Для забезпечення власного виробництва комбікормів, на племінному заводі побудовано комбікормовий міні-завод потужністю 2 тонни на годину, а на промисловому свинокомплексі – 3 тонни за годину. Процес виробництва комбікормів передбачає точне дозування, якісне змішування та гранулювання, лабораторний контроль за якістю сировини і готових кормів. Свіжовиготовлений комбікорм подається до свинарників з допомогою трубопроводів. Поруч з комбікормовим заводом розміщено елеватор (обладнання фірми «Brock» - США), місткістю 16 тис. тонн, що забезпечує зберігання річного запасу зерна.

Забезпечення обох свинокомплексів водою здійснюється за рахунок власних артезіанських свердловин. Після проходження складного процесу очищення, вода за якістю не поступається бутильованій.

Початкове комплектування промислового свинокомплексу маточним поголів'ям відбувалося в кінці 2011 року за рахунок завезення 560 голів племінних свиней компанії GSR Genetics (Великобританія). Подальше забезпечення проблем товарного виробництва в ремонтному молодняку відбувається за рахунок власних племінних заводів.

У господарстві впроваджено локальну триступінчасту систему виробництва свинини (рис. 3), якою передбачено поєднання порід велика біла і ландрас та одержання гібридних свинок першого покоління Genepacker 90 (F₁).

В умовах промислового свинокомплексу двопородних свиноматок осіменяють спермою термінальних кнурів Geneconverter 700 або породи дюрок.

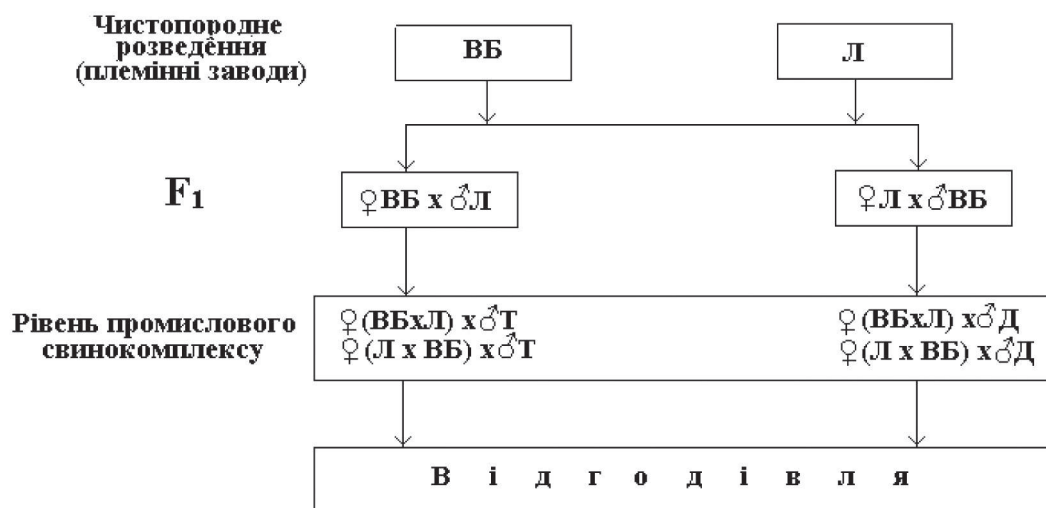


Рис. 3. Схема локальної тріступінчатої системи виробництва свинини в ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Умовні позначення: ВБ – велика біла порода, Л – порода ландрас, Д – порода дюрок, Т – термінальні кнури.

Завдяки організації науково-обґрунтованої системи розведення, створенню оптимальних умов годівлі та утримання, надійному ветеринарному і санітарному забезпеченню вдалося максимально реалізувати генетичний потенціал свиней.

Деякі показники власної продуктивності кнурців і свинок великої білої породи та ландрас наведені в табл. 1. Спеціалістами господарства відпрацьована чітка методика вирощування племінного молодняку, згідно з якою оптимальними показниками середньодобових приростів, що забезпечують гармонійний ріст і розвиток тварин є рівень 600-650 г. За умов збалансованості всіх етапів вирощування, молодняк досягає живої маси 100 кг у віці 160-170 днів.

1. Показники вирощування ремонтного молодняку за останні 3 роки

Порода	Стать	2009		2010		2011	
		середньодобовий приріст, г	вік досягнення ж.м. 100 кг, днів	середньодобовий приріст, г	вік досягнення ж.м. 100 кг, днів	середньодобовий приріст, г	вік досягнення ж.м. 100 кг, днів
Велика біла	кнурці	605	172	615	168	620	165
	свинки	600	174	610	172	610	170
Ландрас	кнурці	610	170	620	165	640	160
	свинки	605	174	610	170	615	168

Племінні кнурці і свинки, вирощені в племінних заводах ТОВ «Агропрайм Холдинг», стали основою високопродуктивних стад багатьох господарств з усіх регіонів України. За генотипом тварини стресостійкі, добре адаптовані до кліматичних умов України.

Успіх будь-якого, навіть найпрогресивнішого проекту, значною мірою залежить від рівня фахової підготовки, відданості справі людей, які працюють на підприємстві. Не можна залишати без уваги і той факт, що всі головні спеціалісти ТОВ «Агропрайм Холдинг» пройшли стажування на підприємствах передових країн Європи і США, ма-

ють досвід роботи на великих свинокомплексах України. Реалізуючи свій фаховий потенціал, колектив господарства забезпечує динамічний розвиток галузі свинарства.

Показники відтворювальних якостей маточного стада і росту поросят до тримісячного віку племінних заводів з розведення великої білої породи і ландрас наведені в табл. 2.

Аналізуючи одержані результати продуктивності за 2011 рік, можна зробити висновок, що не кожна розрекламована зарубіжна компанія має такі досягнення. Зокрема, 93% заплідненості свиноматок, в середньому по 27 відлучених поросят на 1 свиноматку за рік одержують тільки деякі кращі фірми світу.

Господарство приймає постійну участь в національних та міжнародних виставках і ярмарках, є переможцем конкурсів на кращу продукцію, технологію та наукову розробку, нагороджене дипломами різних ступенів, почесним знаком “За високі досягнення в розвитку племінного свинарства”.

2. Продуктивність свиноматок і поросят до тримісячного віку в племінному заводі за 2011 рік

Показники продуктивності	Одиниці виміру	Кількісне значення
Кількість свиноматок	голів	205
Багатоплідність	голів	13,8
Кількість мертвонароджених на 1 опорос	голів	0,04
Кількість відлучених поросят на 1 опорос	голів	12,2
Вік поросят при відлученні	днів	28
Середня жива маса 1 поросяти при відлученні	кг	9,1
Кількість відлучених поросят на 1 свиноматку в рік	голів	27
Кількість опоросів на 1 свиноматку в рік	-	2,2
Відсоток заплідненості свиноматок	%	93
Середня тривалість непродуктивного періоду у свиноматок	днів	7
Середньодобовий приріст на дорощуванні	грам	500
Відсоток загибелі на дорощуванні	%	3
Вік досягнення живої маси 30 кг	днів	79

Висновки. Завдяки наполегливій і злагодженій праці всього колективу, впровадженню новітніх технологій виробництва свинини і кормозабезпечення, високому генетичному потенціалу тварин ТОВ “Агропрайм Холдинг” з кожним роком послідовно покращує свої показники і завойовує лідируючі позиції на ринку України серед компаній, які займаються племінним і промисловим свинарством.

Впровадження науково-обґрунтованих локальних триступінчатих систем розведення в умовах окремих великих компаній є ефективним і перспективним напрямом реалізації генетичного потенціалу галузі свинарства.

Для більш ефективного впровадження нових технологій у свинарстві, слід широко використовувати сучасні селекційно-технологічні рішення та організаційні форми роботи, апробовані в ТОВ “Агропрайм Холдинг”.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Аксенов П.* “Агропрайм-Холдинг” – предприятие будущего /П.Аксенов/ Европа-центр. Международный общественно-политический журнал.- 2011.- №30.- С.12 – 14.
2. *Березовський М.Д.* Організація локальної системи виробництва свинини в Полтавській обл. / М.Д.Березовський, А.А.Гетья // Свинарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Полтава, 2010. – Вип. 58.- С.11-15.
3. *Волощук В.М.* Ефективність сучасних технологій в галузі свинарства / В.М.Волощук, С.Ю.Смислов // Свинарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Полтава, 2012. – Вип. 60.- С.3-8.

4. Гнатюк С. Проблеми реконструкції і технічного переоснащення свиногомплексів / С.Гнатюк// Тваринництво України. – 2004.- №11. – С.2 – 4.
5. Іванов В.О. Сучасна технологія виробництва свинини в Україні та перспективи її удосконалення / В.О.Іванов, В.М.Волощук // Таврійський науковий вісник.- Херсон, 2006.- Вип..43. – С.75 – 79.
6. Коваленко В. Внедрение новых технологий производства свинины / В.Коваленко // Свиноводство. - №6.- С.13 – 14.
7. Ковальчук Н. Фридом Фарм Бекон. Опыт лидера отрасли / Н.Ковальчук // Свинарство України. – 2011.- №1.- С.16 – 17.
8. Лимар В.О. Прогресивні технології у свинарстві та їх перевага / В.О.Лимар, В.М.Волощук, І.В.Хатько, О.І.Підтереба // Свинарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Полтава, 2012. – Вип.. 60.- С.8 - 11.
9. Микитюк Д. Как вырастить французских свиней на украинских просторах / Д.Микитюк, В.Семенов, М.Геймор // Пропозиція нова. Український журнал з питань агробізнесу – 2010.- №2.- С.19-23.
10. Петренко І.С. Настав час відновлення роботи свиноферм і комплексів / І.С.Петренко // Свинарство України.- 2011.- №2.- С.10.

Волощук В.М., Хатько І.В., Підтереба А.І., Ігнат Л.І. Особенности селекционно-генетических решений и организационных форм в современном свиноводстве.

Освещены главные этапы становления одного из лучших в Украине хозяйств, которое специализируется на разведении племенных и товарных свиней. Наведены факторы, ставшие основой успешной реализации этого проекта. Уделено значительное внимание использованию лучшего генетического потенциала свиней французской и немецкой селекции, организации локальной научно-обоснованной системы разведения, целью которой является получение высокопродуктивного гибридного молодняка для откорма. Раскрыты преимущества использования новейшего европейского оборудования для обеспечения микроклимата в помещениях, автоматизированного производства, подачи и дозирования кормов, содержания животных всех возрастных и производственных групп, утилизации навоза. Представлены основные показатели продуктивности племенного стада.

Ключевые слова: свиньи, селекция, технология, генетика, порода, свинокомплекс, гибриды.

V.M. Voloshchuk, I.V. Khatko, A.I. Pidtereba, L.I. Ignat. The features of selection and technological solutions and organizational forms in modern pigstry.

Major stages of the formation one of the best farms in Ukraine were highlighted. The farm specializes in the breeding of pedigree and commercial pigs. Factors which became the basis of the successful implementation this project were induced. They give consideration to using better genetic potential of the French and German pigs breeding organizing local science-based breeding systems, whose aim is to provide highly productive hybrid young animals for fattening. The advantages of using modern European equipment for indoor environment, automated production, delivery and dosing feeds, animal welfare and production of all age groups, utilization of manure was revealed. Main indicators of productivity of breeding herd were presented.